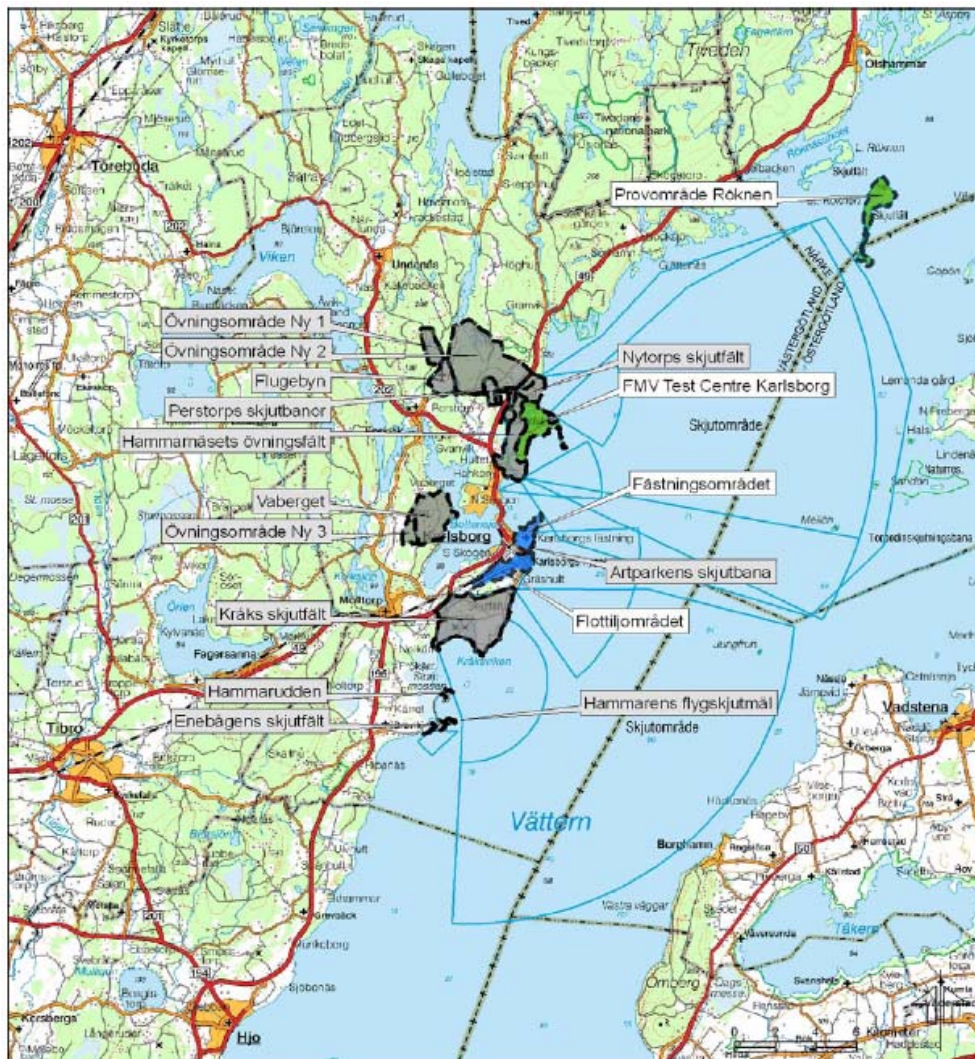

KARLSBORGSMÅLET HAMMAREN

Tillståndsprövning SAMRÅDSUNDERLAG

2010-09-14

FÖRSVARSMAKTEN

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Sökt verksamhet.....	3
Lokalisering	3
Försvarsmaktens övningsverksamhet	5
Stridsflygplan	5
Skolflygplan	5
Helikopter	5
UAV	5
FMV verksamhet	5
Internationell övningsverksamhet.....	6
Ammunition och vapen.....	7
Övningstid.....	7
Övningsverksamhet kvällar och nätter	8
Flygkontrolltjänst	8
Samordning med omvärlden.....	9
Drift- och serviceverksamhet	9
Fastigheter och teknisk försörjning	9
Ammunitionsröjning.....	10
Avfallshantering.....	10
Bullerberäkningar.....	10

Bakgrund

För Karlsborgsmålet Hammaren gäller tillståndsbeslut av Länsstyrelsen i Skaraborgs län 1997-06-16. Besluten är meddelade med FMV som verksamhetsutövare. Det nuvarande beslutet ger inte tillräckligt utrymme för Försvarsmaktens kommande behov. Försvarsmakten genomför därför en omprovning av verksamheten med Försvarsmakten som verksamhetsutövare.

Sökt verksamhet

Karlsborgsmålet Hammaren omfattar landområdet vid Enebågen samt anslutande målområde i Vättern. Detta område nyttjas för skjutverksamhet med flygplan mot skjutmål placerade i sjön.

Användarna av Karlsborgsmålet Hammaren är i huvudsak Försvarsmakten och Försvarets materielverk. Verksamhetsansvarig för Hammaren är Skaraborgs flygflottilj, F7

Flyg- och skjutverksamhet vid Hammaren bedrivs i huvudsak av flygplan av typerna JAS 39 Gripen och SK60 samt helikoptrar av typerna HKP 10, HKP14, HKP15 och HKP16 eller dess motsvarigheter.

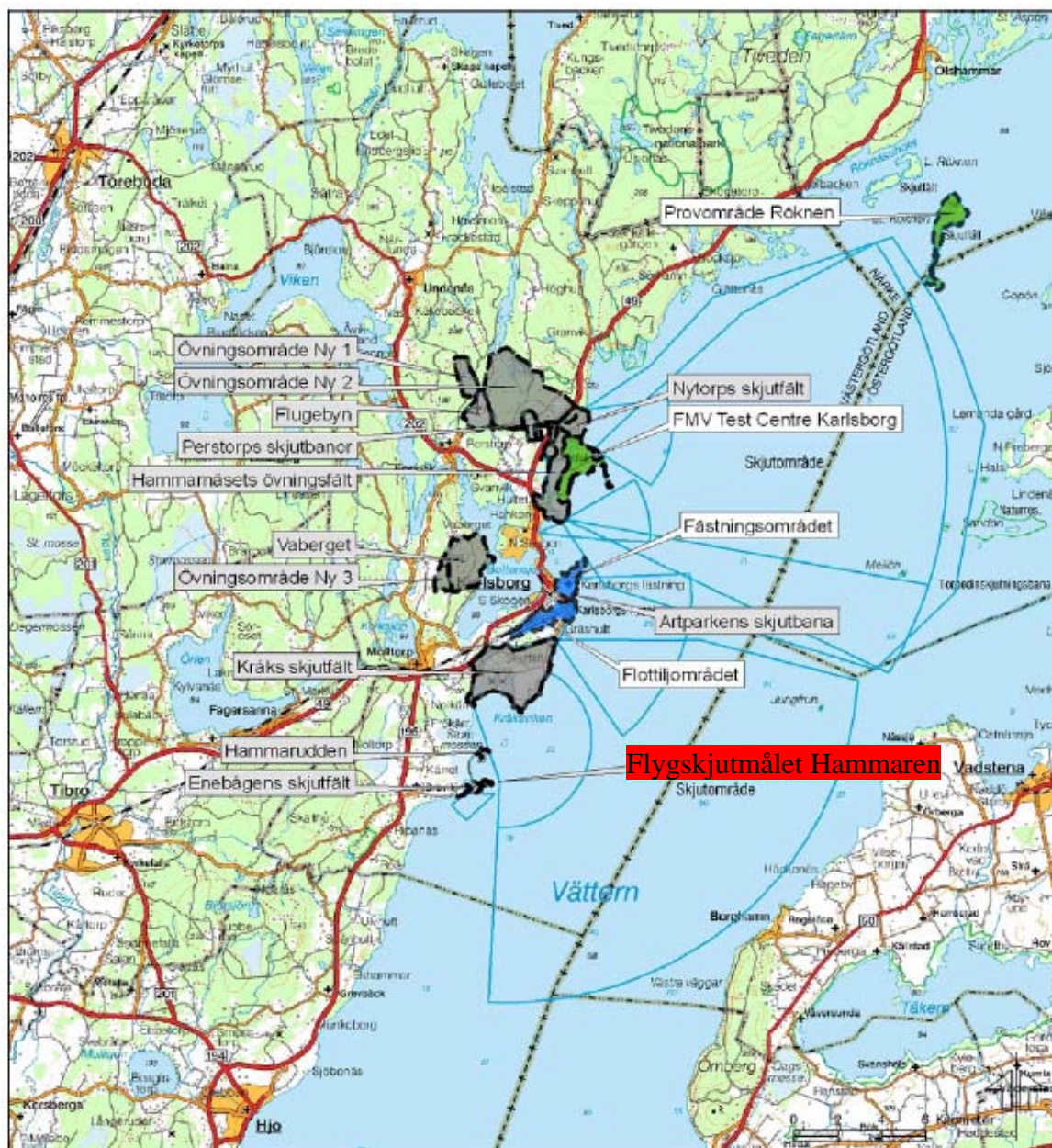
Verksamhet kommer att bedrivas under totalt 80 dagar årligen och kommer i huvudsak att bedrivas under dagtid. Utöver dagtid kommer det även att genomföras övningar kvällstid samt i undantagsfall nattetid.

Lokalisering

Karlsborgsmålet Hammaren är beläget på fastigheten Enebågen 1:2 i Karlsborgs kommun, cirka 10 km söder om flygplatsen i Karlsborg.

I nedanstående bild visas en översikt över Karlsborgs skjutfält- och övningsområde där placering av Karlsborgsmålet Hammaren finns utmärkt. Karlsborgs fästningsområde och flygplatsområde är blåmarkerade områden på kartan och Försvarets Materielverk Test & Evaluation (FMV T & E) områden är markerade med grönt. Omgivande övnings- och skjutfält är gråmarkerade och tillhör Skövde garnison.

Inom riskområdet är det enligt Länsstyrelsens beslut, diarienummer 258-46927-2005, förbjudet att bada, fiska och ankra.

Figur 1 Översiktskarta Karlsborgs skjutfält- och övningsområde

Försvarmaktens övningsverksamhet

Karlsborgsmålet Hammaren nyttjas för anflygning med flygplan, och helikoptrar med eller utan vapenverkan, mot flytande skjutmål. Verksamheten innebär inflygning mot flygvarv, angöring av varvet samt anfall mot skjutmål. Försvarmakten genomför även övningar som innebär överflygning av målplatsen samt återgång till väntläge i anslutning till skjutmålet.

Användarna av Karlsborgsmålet Hammaren är i huvudsak Försvarmakten och Försvarets materielverk. Flygpassen genomförs normalt under dagtid men kommer även att genomföras under kvällstid samt nattetid.

Stridsflygplan

Den dominerande stridsflygplanstypen vid flygskjutmålet utgörs av JAS39 Gripen som är flygvapnets enhetsflygplan (Jakt, Attack och Spaning). Flygplanet är ett enmotorigt jetflygplan och finns i olika versioner. Totalt över året beräknas stridsflyget att maximalt genomföra 30 dagar vid Karlsborgsmålet Hammaren.

Skolflygplan

Flygskolans flygverksamhet med eller utan vapenverkan kommer under utbildningspaketet ”markmålsskjutpass” att vara hög vid Karlsborgsmålet Hammaren. Under en till två koncentrerade perioder per år, som sträcker sig över cirka fem veckor genomförs upp till 200 flygplanpass. De koncentrerade perioderna genomförs under tiden februari- juni och/eller augusti-november. Flygskolan kommer att nyttja flygskjutmålet under 20 dagar årligen.

Helikopter

I Helikopterflottiljens (Hkpflj) uppgifter ingår att understödja luftburen bataljon ingående i det luftburna konceptet med lufttransportförmåga. Karlsborgsmålet Hammaren nyttjas för taktiskt lågflygning och vid skjutövningar under 30 dagar årligen. Vid dessa lågflygningar kommer terrängen att utnyttjas som skydd för helikoptrarna.

UAV

UAV (Unmanned Aerial Vehicle) används i FM i första hand som en underrättelse- och spaningsresurs. Vid ca 20 tillfällen per år planeras UAV starta från land inom landområdet Hammaren.

FMV verksamhet

Den provverksamhet som FMV T&E genomför skiljer sig från Försvarmaktens övningsverksamhet till utförande och syfte.. FMV genomför rems- och fackelfällning, skjut- och motmedelsprov från luftfarkoster. De motmedel som provas kan vara andra än de som normalt förekommer inom Försvarmakten.

Internationell övningsverksamhet

För internationell övningsverksamhet finns behov av utökad multinationell samverkan, där svenska militära enheter samövar eller samutbildas med multinationella motsvarigheter som förberedelse inför internationell tjänstgöring eller inom ramen för Partnerskap för fred (PFP). För Sveriges åtaganden vid internationella insatser kan det för framtiden förekomma samövning av flygförband från olika länder. Behov finns även av FMV för utökad internationell samverkan vid genomförande av provverksamhet. Detta innebär att de flygfarkoster och den ammunition som används vid flygskjutmålet kan komma att avvika från det normala.

Ammunition och vapen

Följande vapen med tillhörande ammunition kommer att användas vid flygskjutmålet. Andra vapentyper och ammunitionslag kan bli aktuella i framtiden. Det sker fortlöpande en utveckling av vapen och ammunition tabellen nedan är endast att betrakta som exempel på normalt förekommande vapen och ammunition.

Tabell 1 Exempel på vapen och ammunition som nyttjas vid skjutmålet

VAPEN	AMMUNITIONSTYP	MAX ANTAL/ÅR
Automatkanon (Akan)	20 – 40 mm	30 000
Övningsraket (Örak)	6,3 cm (kan i framtiden bli annan dimension)	150
Eldhandvapen (Ehv)	5,56 mm, 7,62 mm	132 000
Kulspruta (Ksp) samt podmontage	5,56 mm, 7,62 mm, 9 mm, 12,7 mm	250 000
Robot	Max 15 kg sprängämnesvikt	100
Motmedel	Fällning av facklor	4 500
Motmedel	Fällning av remsor	13 000 remsor
Raketer (ex. s-rak)	13,5 cm	10 000

Övningstid

Flyg- och skjutövningar genomförs normalt enligt tabell nedan:

Tabell 2 Tider för flyg- och skjutövningar vid Karlsborgsmålet

Period	Veckodag	Dag	Kväll
Vardagar	Mån-Tor	09.00-17.00	17.00-22.00*
	Fredag och dag före helgdag	09.00-12.00	

*kvällspass förekommer 15 kvällar under tiden oktober till april, tisdagar och torsdagar.

Nedan redogörs för de flygplantyper som bedöms förekomma vid flygskjutmålet. Motsvarande flygfarkoster med andra beteckningar kan förekomma.

Tabell 3 skjutdagar

Flygfarkoster	Totalt antal
JAS39	30
Sk60	20
Helikopter 10, 14, 15 och 16	30
Totalt	80 dagar

Övningsverksamhet kvällar och nätter

Under max 10 dygn/år kan övningsverksamhet bedrivas dygnet runt.

Övningsuppehåll

Under perioden juni-augusti sker normalt fyra veckors övningsuppehåll. I anslutning till jul- och nyårshelgerna planeras normalt ingen övningsverksamhet. Skjutfria perioder regleras i samordningsgrupp Vättern och infaller under semesterperioden juni-augusti.

Med anledning av risk för rikoschett undviks skjutövningar när det förekommer is i anslutning till skjutmålet.

Flygkontrolltjänst

Luftfartsverket (LFV) genom ATS¹ Karlsborg utför flygtrafiktjänst enligt avtal tecknat mellan LFV och Försvarmakten.

Skjutplats Hammaren med skjutvarv ligger inom restriktionsområde R22A, R22B, Karlsborg terminalområde (TMA) och Karlsborgs kontrollzon (CTR). Detta innebär att all verksamhet på skjutmålet måste inhämta färdtillstånd av Karlsborg ATS (Flygtrafikledning) innan skjutvarvet angörs.

¹ Air traffic service

Samordning med omvärlden

Samordningsgrupp Vättern samordnar militär och civil verksamhet på Vättern och fastställer bl.a. skjutfria perioder under ett kalenderår. Gruppen består av representanter från Försvarsmakten, berörda länsstyrelser, myndigheter, yrkesfiskare samt övriga brukare med behov av riskområde i Vättern.

Fiskeskyddsnämnden bevakar och tillgodoser fiskares intressen i Vättern. Nämnden består av yrkesfiskare och militära myndigheter.

Vätternvårdsförbundet driver ett övervakningsprogram för vattenkvalitén i Vättern och bevakar olika intressen i och runt sjön. Förbundets arbete finansieras av medlemmarna, vilka utgörs av kommuner, landsting, länsstyrelser, företag m.fl. runt Vättern. Försvarsmakten är representerad i Vätternvårdsförbundet.

Drift- och serviceverksamhet

Fortifikationsverket

Fortifikationsverket (FORTV) företräder staten som ägare av fastigheter, mark, anläggningar för försvarsändamål och förvaltar mark och byggnader/lokaler i anslutning till skjutmålet samt driften och underhåll av dessa. F7 Flygplatsavdelning i Karlsborg svarar för drift och service av skjutmålet i samband med skjutverksamhet.

Försvarsmakten

Den service som ges skjutande förband består normalt av avlysning av riskområdet, tillverkning och utsättning av mål samt övervakning av riskområdet vid skjutpass. Skötsel av fältet genomförs i form av ammunitionsletning och ammunitionsröjning samt kontroll av skyltning runt skjutfältet. För service av mål finns en arbetsbåt.

Yttre säkerhet vid alla typer av övningar som genererar ett riskområde upprätthålls genom målchefens försorg. Målpersonalen bemannar det säkerhetstorn som finns inom området och samverkar vid flygskjutpassar direkt med flygföraren. Det område som avlysts skall övervakas visuellt under hela den tid som risk finns inom området. Förutom övervakningen i säkerhetshänseende så delger målpersonalen även träffresultat till piloten omedelbart efter varje eldgivning.

Vid avlysning så får ingen befinna sig inom riskområdet. Fastigheten Enebågen 1:2 är ett permanent skyddsobjekt vilket innebär att det är förbjudet för obehöriga att vistas inom området. Om båtar passerar in i riskområdet görs uppehåll i skjutpassarna intill dess att båten åter är utanför riskområdet.

Teknisk försörjning

Verksamheten vid Enebågen har de senaste 3 åren förbrukat i snitt ca 60 000 Kwh el årligen. I förbrukningen är uppvärmning av byggnader inkluderat. I samband med energibesparingsåtgärder är bedömningen att förbrukningen kan minskas med ca 10%.

Vid Enebågen finns en borrhållsbrunn vilken försörjer byggnaderna. Avloppet utgörs av tre-kammarbrunn med infiltration.

Avfall hämtas av civil entreprenör. Farligt avfall transporteras till Karlsborgs flygplats för omhändertagande.

Ammunitionsröjning

Inom Karlsborgsmålet Hammarens riskområde 7 inom landområdet Enebågen förekommer oexploderad ammunition (OXA). Förekommande OXA på landområdet Enebågen röjs årligen genom ytletning.

Avfallshantering

Farligt avfall förvaras i en invallad miljöcontainer och transporteras till FörsE SKA:s miljöstation i Karlsborg.

Källsortering sker av aluminiumburkar, tidningspapper, batterier och metallskrot.

Övrigt avfall läggs i gemensam behållare som hämtas av kommunal entreprenör på anmodan av Flygplatsavdelningen.

Bullerberäkningar

Flygbullerberäkningar har utförts för Karlsborgsmålet Hammaren. Beräkningarna har utförts enligt de direktiv som ges i infrastrukturpropositionen 1996/97:53 med fastställd svensk modell för flygbullerberäkningar. Den genomsnittliga maximala ljudnivån L_{Amax} 70, 80 och 90 dB(A) redovisas för flygvarv med flygplan och helikoptrar. Beräkningarna har gjorts med hänsyn till markdämpning. Resultatet redovisas i form av dB-nivåkurvor utritade på topografiska kartor.

Antal boende och antal fastigheter inom respektive bullerkontur kommer att redovisas för de olika beräkningsalternativen.

Nedan redovisas kartor med exempel på bullerutbredning från flygningar i skjutvarv för stridsflygplan (JAS 39) och skolflygplan (Sk 60). Beräkningen är utförd med en flyghöjd av 400 m för hela varvet för JAS 39 och 200 m för de två flygvarven för Sk 60.

Flygning med helikopter bedöms förekomma inom de rasterade områdena. En koncentration av helikopterflyg bedöms ske inom cirkeln som markerats över målområdet.

Tabell 4 Sammanställning maximala ljudnivåer för helikopterflygningar vid och omkring Karlsborgsmålet Hammaren.

Helikopter typ	Maximal ljudnivå L_{Amax} vid flyghöjd ner till 150 m	Maximal ljudnivå L_{Amax} vid flyghöjd ner till 50 m	Flyghöjd som medför under 70 dBA på marknivå
Helikopter 14	84-87 dBA	95-96 dBA	Ca 550 m
Helikopter 15	79-80 dBA	88-90 dBA	Ca 350 m

